

URBACT – Věstník

Září 2010

#08

Connecting cities
Building successes

AKTUALITY - URBACTu

Městské strategie v krizi; Brno: příklad úspěšné spolupráce obcí; Rezervujte si místo na výroční konferenci URBACT!

MĚSTSKÉ STRATEGIE V KRIZI

Přehled opatření vyvinutých městy URBACTu, která vykazují silný reakční potenciál.

Souhrn průzkumů a případových studií pro URBACT vypracovali Yamina Guidoum a Paul Soto

Města bezpochyby nejintenzivněji pociťují dopad krize. Jejich úloha bude stěžejní nejen co se týče zkoumání, ale i provádění mnohých opatření, jež budou mít přímý vliv na životy obyvatel. Přehled reakcí jednotlivých měst na ekonomickou krizi prokázal, že města zanalyzovala a identifikovala dopady krize na obyvatelstvo i území a přijala zvláštní opatření k řešení nových výzev.

Přehled například zdůrazňuje, že města čelí alarmujícímu nárůstu sociálních problémů. Z pohledu měst jsou výše uvedené problémy na trhu práce a ztráta zaměstnání pouze špičkou ledovce. S tímto spojené sociální problémy: zvýšená chudoba, šedá ekonomika, zadluženost, bezdomovectví, zdravotní problémy, trestná činnost a ohrožení sociální soudržnosti; stále více zatěžují služby poskytované městy. Krize zhoršuje především ty problémy, které byly latentní v mnoha městech ještě před krizí.

Dopad krize na sociální oblast se značně liší v závislosti na reakci měst. Snížení daňových příjmů a omezení rozpočtů vedlo některá města k odložení či omezení rozsahu projektů nebo k jejich úplnému zastavení. Některá města nyní prohlašují, že nejsou s to poskytnout ani sociální ochranu, ani záruky pro zachování sociálních výhod v dlouhodobém horizontu. Na druhou stranu se v jiných

případech podařilo městům za pomoci finančních prostředků EU, národních programů obnovy nebo díky svým vlastním zdrojům dosáhnout opačného výsledku a zvýšit tak sociální výdaje a/nebo předložit nové projekty.

V budoucnosti toto pravděpodobně povede k přehodnocení zdrojů rozpočtů měst i toho, jaké druhy kapitálových a běžných výdajů by měly být upřednostněny, aby byla zajištěna jejich menší zranitelnost vůči budoucím krizím a větší dlouhodobá udržitelnost.

Z průzkumu dále vyplývá, že více než dvě města ze tří se zabývají řešením krize.

Každé čtvrté město má formální plán obnovy – tato tendence převažuje zejména ve městech Spojeného království a Nizozemí. Tyto plány si však vyžadují hlubší analýzu předtím, než bude možné s jistotou potvrdit, že přináší více inovací nebo mají větší rozsah než individuální projekty a opatření zavedená jinde. Každé třetí město se při boji s krizí uchýlilo k individuálním opatřením. Mezi ně se například počítá uplatňování národních plánů obnovy, urgentní opatření nebo snížení výdajů na inovativnější opatření, která by mohla mít velký význam pro ostatní města.

Více než 10 % měst se přiklonilo k úpravě stávajících strategických plánů rozvoje způsobem, jenž umožní řešit dlouhodobé účinky krize.

Konečně pouze 30 % měst uvedlo, že ještě nezavedla žádná opatření, nebo neposkytla žádné informace. Mezi nimi bylo i mnoho měst, která nebyla vážně postižena krizí.

Přehled hlavních opatření zavedených městy podle zemí a měst ukazuje, že se tato opatření u jednotlivých měst liší, a to dokonce i v rámci téže země.

Například v **Itálii** se region Toskánsko zaměřil na opatření proti potížím spojeným s úvěry (vytvoření záručních fondů pro malé a střední podniky, zvláštní dohody s bankami, odložení plateb daní) a opatření proti dopadu recese: finanční podpora a podpora internacionalizace malých a středních podniků; finanční podpora pro nezaměstnané; aktivní politiky pro nábor zaměstnanců v regionu; přístup chudých k bankovním půjčkám. Město Bologna upřednostnilo finanční podporu pro rodiny, které se potýkají s potížemi; a město Neapol využilo možností vyplývajících z úpravy strategického plánu Neapole financovaného z fondu ERDF, aby do něj zahrnulo činnosti na podporu zaměstnanosti ve městě.

Průzkum zahrnuje podrobné případové studie, jejichž cílem je zohlednit různost dopadů opatření a zaměřit se na inovativní politická opatření vypracovaná na místní úrovni v evropských městech.

První z nich, představenou níže, je Newcastle (Spojené království)

Před více než sto lety byl Newcastle považován za jedno z inovačních center průmyslového věku. Později byl silně zasažen několika po sobě jdoucími vlnami hospodářské restrukturalizace, které zničily jeho výrobní základnu. Pro celé generace a okolí to znamenalo hrozbu v podobě nezaměstnanosti. V 90. letech

20. století se Newcastle společně s některými dalšími tradičními průmyslovými městy Spojeného království pokusil o zavedení tzv. „městské renesance“ a přeměnil strukturu města na „město služeb“, které se ve stále větší míře zaměřuje na vědu a znalostní ekonomiku.

Přijaté opatření o deseti bodech, kterým reaguje na současnou krizi, kombinuje v této souvislosti řadu mimořádných opatření na ochranu firem a lidí Newcastlu před nejhoršími dopady recese a zároveň se zavazuje vytvořit nové činnosti i pracovní příležitosti, přičemž odhadovaným nejzazším termínem uskutečnění je rok 2030. Obzvláště zajímavý je způsob, jakým Newcastle propojil ekonomická opatření, opatření na zvyšování zaměstnanosti a vytváření pracovních míst s cílem posunout město k hospodářství založeném na vědě, k hospodářství s nízkými emisemi uhlíku, ke zdraví a tvořivosti....

Další informace:

- [Případová studie URBACT - reakce měst na krizi: NEWCASTLE](#) – PDF v anglickém jazyce
- [Zpráva "Přehled dopadů ekonomické krize a reakce měst URBACTu", duben 2010](#) – PDF v anglickém jazyce
- [Ekonomická krize: odpovědi a reakce měst](#) – internetová stránka URBACT

Jak se Brnu podařilo vytvořit úspěšnou spolupráci obcí

Projekt [Joining Forces](#) je jedním ze šesti projektů URBACTu, které byly dokončeny v květnu 2010. Po dobu dvou let se osm měst společně zabývalo tématem, proč a jak vytvořit správu na úrovni měst/regionů. Pro města Lille (Francie) a Brusel (Belgie) byl tento projekt příležitostí k dalšímu zdokonalení již osvědčeného přístupu o spolupráci. Pro Brno představoval tento projekt odrazový můstek pro navázání spolupráce s dalšími městy v aglomeraci. Ing. Dr. Marie Zezůlková, vedoucí projektu pro město Brno, se svěřuje s touto zkušeností.

Pro Brno, druhé nejlidnatější město v České republice se 400 000 obyvateli, znamenal projekt Joining Forces Operačního programu URBACT II malou kulturní revoluci. „Předtím,“ vysvětluje Marie Zezůlková: „neexistovala mezi městy naší aglomerace, která má asi 650 000 obyvatel, žádná spolupráce. Správní systém v České republice nemá totiž žádný právní rámec, který by umožnil obcím spolupracovat.“ Kromě toho místní iniciativy mají jen maloupodporu

státu, což je zděděným projevem centralizace z dob komunismu.

Město Brno si rovněž uvědomovalo existenci politických překážek na místní úrovni, a zapojilo se proto do projektu Joining Forces s realistickým a progresivním záměrem učinit z místního akčního plánu URBACT jádro budoucí spolupráce zaměřené zejména na prioritní témata, jako místní plánování a kontrola suburbanizace, jež jsou v současnosti pro aglomeraci klíčové.

Město Brno bylo hybnou silou při přesvědčování dalších samostatných správních jednotek o smyslu tohoto projektu. Při sestavování jedenáctičlenné místní podpůrné skupiny URBACT: „se některé malé obce obávaly toho, že budou převálcovány Brnem a ztratí svou identitu. Museli jsem zdůraznit, že cílem projektu není postavit jednotlivé obce proti sobě, ale že se jedná o kolektivní iniciativu prospěšnou pro všechny, která umožní realizaci velkých projektů a přiláká investory.“ V této souvislosti úspěšná zkušenost dalších partnerských měst projektu Joining Forces, „zejména Lille, Eindhovenu a Bruselu“, kde je spolupráce měst již běžnou realitou, byla a stále je rozhodujícím argumentem. „Pro nás je znalost toho, co se děje jinde v Evropě, skutečným nástrojem pro formování politické orientace.“

První úspěch: společný strategický dokument bude základem budoucí spolupráce

Ústřední bod místního akčního plánu URBACT města Brna – „spolupráce za účelem vypracování strategických dokumentů a rozvoje společných projektů“ – umožnil stanovení akčních plánů, které mají být uskutečněny

v budoucnosti. Skupina využila jako základ stávající hlavní plány pro Brno a region Jižní Moravy, která jsou pro město Brno závazná.

Při vypracovávání místního akčního plánu, který byl představen na konci května, se Brno rovněž do značné míry inspirovalo osvědčenými postupy uplatňovanými dalšími městy zapojenými do projektu Joining Forces, které byly předmětem agendy sedmi seminářů v letech 2008 a 2009:

Strategie a územní plánování
 Mobilita a doprava
 Hlavní problémy týkající se životního prostředí
 Znalostní ekonomika (tvořivost, výzkum a vzdělání)
 Zapojení soukromého sektoru
 Sociální začlenění
 Konkurenceschopnost a atraktivita

Přestože projekt Joining Forces byl již oficiálně ukončen, místní podpůrná skupina je stále aktivní a nadále doplňuje strategický dokument.

Projekt Joining Forces odstranil hlavní překážky spolupráce

Cesta k prvním praktickým opatřením sice bude dlouhá, avšak paní Zezulková věří, že projekt bude trvalý. „Všichni členové místní podpůrné skupiny vyjádřili přání pokračovat ve spolupráci a díky projektu URBACT jsme položili základy užší spolupráce i do budoucnosti. Vše je připraveno tak,

aby politická strana, která příští měsíc zvítězí v obecních volbách, byla s to formálně pokračovat ve spolupráci v rámci této platformy, která nepochybně získá právní formu sdružení obcí.“

Projekt Joining Forces především Brno a sousedním obcím umožnil užší spolupráci s regionem jižní Moravy, který se zapojil do místní podpůrné skupiny: „nejenže nyní region přijímá naše místní iniciativy, ale dokonce je podporuje, což je úspěch, který předčil naše očekávání.“

Pionýrská iniciativa v České republice

Brno je v této zemi průkopníkem a je přesvědčeno, že tento projekt aglomerace schválený na místní úrovni s podporou regionu, bude sloužit jako příklad dalším českým městům, které se nacházejí v podobné situaci. Spolupráce mezi obcemi bude proto na programu Národní konference – Města 2020 zaměřené na územní plánování, která se uskuteční v Brně dne 30. září. „Naši partneři v rámci projektu Joining Forces – Brusel, Eindhoven a Lille – se konference zúčastní, a to bude příležitostí jak seznámit česká města s tímto přístupem.“

Další informace:

[Joining Forces](#) – internetové stránky projektu

URBACT - AKTUALITY

Rezervujte si místo: VÝROČNÍ KONFERENCE URBACTu – 30. listopadu & 1. prosince 2010

Další výroční konference URBACTu se bude konat v belgickém Lutychu od úterý 30. listopadu od 12:00 do středy 1. prosince 2010 do 12:00 v lutyšském konferenčním středisku.

Na programu dvoudenní konference jsou interaktivní semináře a plenární

zasedání, jakož i exkurze a večerní akce.

Po výroční konferenci URBACTu bude následovat konference o „Víceúrovňové správě“, která se bude konat na stejném místě pod záštitou belgického předsednictví Radě EU ve čtvrtek 2. prosince 2010 v Lutychu.

Těšíme se na viděnou v Lutychu! Registrace bude možno provádět od září.

Více informací naleznete v dalším zpravodaji nebo na internetu:
www.urbact.eu

Photos: City of Brno - ©Berger (1 & 2) & ©Kulendik (3)